

Po stopách zlatokopů, vorařů a Nebojsy do Kamenného Přívozu

GPS souřadnice: 49.8659669, 14.5175564

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně dlouhá procházka přírodou pro děti od pěti let. Na trase je jeden krátký prudší kopec. Kočárky a kola neprojedou. Pejskům se výlet bude líbit.

Vzdálenost od Prahy: 35 km ujedete za 40 minut. Vezmete to po dálnici D1 směr Brno, opustíte ji na sjezdu na Jesenici a směrovky vás povedou do Kamenného Přívozu. Samozřejmě záleží na tom, z jaké části Prahy pojedete. Možností je mnoho. Spolehněte se na navigaci.

Parkování: U nádraží v Kamenném Přívoze je parkování zdarma.

Možnost občerstvení: V sezoně po cestě potkáte několik stánků. Mimo sezonu se spolehněte na svačinku z domova.

WC: Žádné veřejné toalety na cestě nejsou.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Jílové, Hrusice, Blaník, Kunratice, Vyšehrad, Stínadla atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly Eliška a Tereza z Dejvic s maminkami.

Eliška (8 let): „Vyluštila jsem celou tajenku, ale vodníka jsem neviděla.“

Terka (8 let): „Mně se líbila procházka kolem řeky, kdy byly chatičky.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

připravte se na cestu do míst, kde vlaky jezdí po mostech jako z Harryho Pottera a řeka Sázava dodnes ukrývá kousky opravdového zlata! Zveme vás do Kamenného Přívozu. Vysvětlíme, co je Posázavský pacifik, objevíme mlýny, ve kterých se Nebojsa nebál kostlivců, a uvidíme sochu vorařů, kteří kdysi krotili divokou vodu na obřích vorech. Prozkoumáme každé možné znamení u cesty, protože právě tady se mezi skalami a starými stezkami skrývá klíč k naší dnešní tajence!

Tento výlet vznikl s velkou pomocí obce Kamenný Přívoz, která si ho pro vás objednala. Díky tomu je ZDARMA! ☐

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní procházka povede kolem starobyklých mlýnů, kde se strašilo v pohádce Jana Wericha. Také vyšplháme až k místům, kudy po staletí putovali kupci se vzácným nákladem soli po slavné Linecké stezce. Připravte si bystré oči a odvalu, protože u každého stromu, na tramských chatkách i u každé studánky a v každičkém zákrutu řeky se může skrývat indicie k naší tajence. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Zaparkujte u nádraží v Kamenném Přívoze. Oficiální parkoviště zde sice není, ale auto se dá také dobře odložit před továrnou napravo od silnice, po které přijíždíte. Odsud je to k nádraží asi 50 metrů.

Tato železniční zastávka je součástí trati, po které supí **Posázavský pacifik**. Zdejší železnice se začala stavět před více než 120 lety a vždy byla symbolem dobrodružství, protože vlaky tu projíždějí hlubokými zářezy ve skalách a přes vysoké mosty.

Zastávka je sice malá, ale pro historii trampingu obrovská. Právě odtud před desítkami let vyrážely party mladých lidí do svých osad v lesích. První písmenko na vás čeká na rozcestníku turistických tras právě na nádraží. Tak hurá k němu. Třeba zrovna v tu chvíli uvidíte přijíždět či odjíždět legendární vlak.

Posázavský expres není obyčejná železnice, je to jedna z nejslavnějších a nejromantičtějších tratí v celém Česku. Jméno nedostala od inženýrů, ale od trampů, tedy lidí, kteří už před sto lety milovali přírodu a dobrodružství. Připadalo jim totiž, že cesta tímto vlakem skrz divoká údolí a skály připomíná daleké cesty do Ameriky k Pacifickému oceánu. Stavba této trati byla neuvěřitelným technickým oříškem, protože krajina kolem řeky Sázavy je plná strmých skal a hlubokých strží, jak dnes sami uvidíte. Inženýři a dělníci museli koncem 19. století (přesněji mezi lety 1882 a 1900) ručně prorážet tunely do tvrdého kamene a stavět vysoké mosty. Také kamenné...

Nejtěžší úsek vede právě mezi Davlí a Jílovým u Prahy, kde vlak projíždí několika tunely a přes slavný **Žampašský viadukt**. Tenhle most je tak vysoký, že až ho dnes uvidíte, budete si připadat jako mravenci. Je to totiž nejvyšší kamenný železniční most v celé střední Evropě. Však ho dnes uvidíte.

Podívejte se na šipky na rozcestníku. Vidíte na něm obrázky lokomotivy.

Kolik jich napočítáte? Odečtěte číslo 2.

1. Napište výslednou číslici.

Vyrážíme po červené značce směr Kamenný Přívoz a Davle a vyhlížíme kozy.

Jsou tady, pasou se nedaleko trati a vypadají spokojeně. Pozdravte je: Méeééé!!!

Mezitím se můžete zamyslet, zda neznáte nějakou pohádku či básničku o vlcích. My si vzpomněli na *Lokomotivu Tomáš*. Podle nás by to sice měla být lokomotiva Tomáška nebo Tominka, protože je ženského rodu, ale poslední dobou už se to tak nebere. A také na jednu písničku, kterou si nyní můžeme zaspívat. Rodiče či prarodiče odpustí ten jeden verš.

Jede jede mašinka, kouří se jí z komínka,

jede jede do dále, veze samý vožralý,

jede jede do dále, veze samý vožralý.

Neusínej, nechod' spát, neusínej, nechod' spát,

až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát,

až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát.

Líbila se kozám vaše písnička? A jak se vám líbí jejich rohy? Chtěli byste je taky? Na co by se vám hodily? Nepřipomínají vám nějakou pohádkovou postavu? Jak se jmenuje samec od kozy?

To je ale kozích otázek, co? Však si to kozičky zaslouží. Koza bílá krátkosrstá (někdy také koza bílá česká) je ostatně naším národním plemenem. Její význam podtrhuje, že je zařazena do národního programu pro uchování genetických zdrojů.

Brzdíme po asfaltce z kopce.

Když jsme u těch koz... Znáte o nich nějakou pohádku? Co třeba tu *O sedmi kůzlátkách*? Začíná takhle:

Byla žila jedna koza a ta měla kůzlátka. Celé dny se od nich nehnula, až jednou musela odejít. Zavolala k sobě kůzlátka, která skotačila na louce, a řekla jim: „Milé děti, musím na chvíli odejít, a tak vás tu nechám samotné. Schovám vás do domečku, vrátka zavřete na závoru. Nikomu neotvírejte, to vám povídám, vůbec nikomu. Můj hlas znáte, až se vám ozvu, otevřete.“

Než se dostaneme k okrasné orientální zahradě napravo, zkuste pohádku dovyprávět.

2. Co si nechal vlk nabrousit, aby měl hlas jako kozí máma?

Mineme dopravní značku, která upozorňuje na hrboly na cestě. Pak kvokající slepičky a také stromky, co mají bíle natřené kmeny. Věděl by někdo, proč tomu tak je?

Kmeny se nebílí pro parádu. Takle barva funguje podobně jako opalovací krém nebo bílé tričko v létě. Když v zimě nebo brzy na jaře svítí slunce, tmavá kůra se rychle zahřeje. Jenže v noci přijde mráz a kmen by mohl kvůli těmto velkým změnám teplot prasknout. Bílá barva odráží sluneční paprsky, takže se strom tolik neohřeje a zůstane v klidu. K nátěru se navíc používá vápno, které ničí bakterie a různé plísně. Je to pro strom taková dezinfekce, aby byl silný a zdravý.

Došli jsme k okrasné asijské zahradce. Vidíte zde sochy buddhů a jiných božstev? Jak se vám líbí úprava keřů? To musí být práce!

Ťapeme z kopce dál. Všichni se povinně hromadně vyfotíme u dopravního zrcadla. Od něj mažeme k mostíku přes Turyňský potok.

Tento potok dnes ještě jednou potkáme na jeho horním toku. Kousek odsud se potok vlévá do řeky Sázavy.

Voda je pro tuto obec moc důležitá a její důležitost vtekla už před stovkami let i do jejího názvu.

Podle čeho si myslíte, že obec získala své jméno? Zkuste se zamyslet, není to tak těžké...

Historie obce Kamenný Přívoz je neuvěřitelně stará, sahá až do doby, kdy v naší zemi vládli první králové. První písemná zmínka o ní pochází už z roku 1316. Což znamená, že zde lidé žijí a hospodaří více než sedm set let. A název? Je složen ze dvou důležitých slov, která popisují, jak to zde dříve vypadalo. Slovo „přívoz“ nám říká, že právě tady byl odjakživa důležitý brod a místo, kde se lidé přepravovali přes řeku Sázavu na lodích. A nejen lidé, ale také celé povozy. Přídomek „kamenný“ dostal pravděpodobně proto, že je tady koryto řeky plné velkých kamenů a skal. Nebo možná podle starého kamenného mostu, který tu prý kdysi stával a patřil k nejvýznamnějším v celém kraji.

Vidíte někde poblíž znak obce? Co na něm rozpoznáte?

Mezi dvěma skalami pluje loďka s bidlem. Nad loďkou je šátek svaté Ludmily.

Proč šátek? A proč právě Ludmilin? Protože tato vesnice kdysi dávno patřila mocnému mužskému klášteru zvanému Ostrov. Skutečně stával na vltavském ostrově u Davle. Ale protože všechna moc i sláva jsou jen polní tráva, dnes z něj zbyly pouze základy.

Mniši z tohoto kláštera svatou Ludmilu velmi uctívali a její šátek byl jejich důležitým symbolem. Obec si ho vybrala do znaku, aby ukázala, jak hluboké má kořeny.

Svatá Ludmila byla babičkou svatého Václava a podle legendy byla na příkaz své snachy uškrcena. Vlastním šátkem... Proto se tento textilní doplněk stal jejím poznávacím znamením.

Najdete modré poštovní schránky a pod nimi jednoho černého vetřelce?

Vidíte někde nalevo dům, který má ve štítě talíř?

Napravo na skále hledáme nápis, který připomíná 80. narozeniny prvního prezidenta Československé republiky. Celé jméno se asi kameníkovi tesat nechtělo. :)

Jakpak se prezident jmenoval?

3. Opište první slovo z nápisu.

Mineme polorozpadlé stavení a také domeček, jehož zahrádku střeží trpaslík.

Blížíme se k rozcestí, kde opustíme červenou značku. V tomto místě stojí za parkovištěm památný strom. Poznáte, o jaký druh se jedná?

Lípa byla vysazena na oslavu vzniku Československa a dodnes nám připomíná hrdost a svobodu naší země. Lípy jsou pro nás Čechy národními stromy. Mají srdcovité listy a jejich květy nádherně voní, což počátkem prázdnin láká stovky včel.

Najděte na cedulce u stromu obecní znak a vypátrejte, v jakém roce byla lípa zasazena.

4. Opište poslední číslici z letopočtu.

O pár desítek metrů dál vyhledejte dřevěnou sochu vorařů.

Zachycuje dva muže při velmi těžké a nebezpečné práci: Pomocí dlouhých tyčí a vesel kormidlují skrze divoké peřeje těžký vor.

Vorařství neboli plavení dřeva má v tomto kraji obrovskou tradici. Sahá stovky let do minulosti. Pro zdejší to byl jeden z hlavních způsobů, jak si mohli vydělat na živobytí. Představte si, že v dobách, kdy ještě neexistovaly kamiony ani velké nákladní vlaky, se dřevo z hlubokých lesů kolem Sázavy muselo dostat až do Prahy na stavbu domů nebo na topení. Voraři, kterým se tehdy říkalo také „plavci“, svazovali kmeny stromů do dlouhých vorů. A ty do řetězců, které mohly měřit i desítky metrů. Představte si to třeba jako vlak, ale místo vagonů si dosadte vory. Nebo jako dlouhatánskou tramvaj s mnoha vagony.

Socha v Kamenném Přívoze je vytesaná ze dřeva, což s vorařstvím skvěle ladí. A stojí nedaleko řeky, aby připomínala místo, kde se vory často zastavovaly nebo připravovaly na nejprudší úseky cesty. Voraři museli být nejen silní, také museli řeku dokonale znát. Každý kámen i každý vír. I jediná chyba mohla znamenat ztrátu celého nákladu. A hoňte po řece spoustu kmenů!

Když se na sochu podíváte pozorně, uvidíte na tvářích mužů, jak se pekelně soustředí. Museli. Projížděli kolem vysokých skalnatých břehů, do kterých to nesměli „naprat“.

Zatvařte se jako jeden z vorařů a bez hnutí brvy doplňte další písmenko do tajenky.

5. Jakou barvu pozadí má znak na soše?

Voraře už dnes na vodě nevidíte. Proč? Odzvonilo jim s výstavbou přehrad a rozvojem železnice. Přes přehrady vory nepřejedou a vlaky zastaly práci vorařů rychleji, levněji a bezpečněji.

Opatrně přejdeme silnici a šupajdíme rovnou za nosem. Taky za zelenou turistickou značkou.

Napravo uvidíte památník válečným hrdinům a v plotě u něj kalich s křížkem. Dotkněte se ho pro štěstí. Zaručeně vás dnes nebudou bolet nožičky! Aspoň v to věříme... Chce to ovšem dodržovat pitný režim. I když nemáte kalich!

Značka nás vede k řece a také k **Maškovu mlýnu**, kde dříve klapalo mlýnské kolo a mlynáři tu mleli obilí na mouku pro celé okolí.

Najdete letopočet nad branou do mlýna? Kdo z vašich příbuzných v té době žil? Tipujeme to na vaši praprababičku. Víte, jak se jmenovala?

Kdysi dávno se tomuto místu říkalo *Na Třískově* a místo mlynářů tu žili takzvaní drnomistři, kteří se starali o kůže zvířat a provozovali zde takzvanou rasovnu.

Rasovým hlavním úkolem bylo odklízet uhynulá hospodářská zvířata, jako byli koně nebo krávy. Proč? Aby se v obci nešířily nemoci. Ale také odchyťávat toulavé kočky a psy. Jenže taková zvířátka dvakrát nevoní... Co nevoní! Páchnou, dokonce se nebojíme říci, že přílišně smrdí! Aby hnilobný zápach, který se linul z mršín, neobtěžovaly sousedy, stavěly se rasovny většinou na okraji vesnice nebo úplně o samotě u lesa či vody. Práce rasa však nebyla jen o uklízení chcíplých nebožiček, ale i o využívání materiálů, které uhynulá těla nabízela. Ras je stahoval z kůže, kterou dál zpracovával, z tuku vyráběl mazání na vozy, z kostí materiál pro řemeslníky k výrobě různých předmětů do domácností. Třeba... Bylo toho mnohem více.

Už víte, jak někdo páchne, když smrdí jako rasův pytel? Hrozně! Menší mršiny totiž putovaly do rasovny právě v pytlích.

Nikdo přesně neví, kdy se z tohoto místa stal opravdový mlýn, ale v roce 1840 ho vlastnil Vojtěch Babánek, který se sem přičlenil. Vzal si dceru mlynáře Růžičky. Jenže se už po třech letech rozhodl vrátit do rodného mlýna pod skálou. Dalším důležitým majitelem byl mlynář Vambera, jehož dcera se provdala za Prokopa Maška. Právě od té doby nese mlýn své dnešní jméno, které se v rodině dědilo z otce na syna po mnoho generací.

Život u mlýna byl plný práce a neustálých změn. Budova byla několikrát přestavována a rozšiřována, aby mlynáři udrželi krok s dobou. V roce 1910 dokonce vybudovali vlastní pekárnu, takže se okolím nešířila jen vůně mletého obilí, ale i čerstvého pečiva. Definitivně se tu domlelo v červenci roku 1952, kdy byl provoz zastaven. Ale budova tu stojí dodnes jako připomínka starých časů. Mlýn je v soukromých rukou a rodina Mašků se o něj stále s láskou stará.

Ovšem my si jen můžeme zazpívat:

Nemelem, nemelem,

nemelem, nemelem,

sebrala nám voda mlejn.

Sebrala nám všechny kola

I tu pilu s vantrókama.

Kdo by snad netušil, co jsou vantroky, tak dřevěná koryta, co přiváděla vodu na mlýnská kola. Což už je minulost. Stejně jako to, že spolu kdysi děti místo do kroužků a do školek chodily pást husy.

Projdeme mezi skalami a areálem mlýna a „vyloďme“ se u stavidla. Od něj pokračujeme podél řeky a chatek nejkrásnější částí dnešního výletu.

Znáte pohádky, které se odehrávají ve mlýně?

Vzpomenete si na nějakou, kde klapala vodní kola? Co třeba *Princezna ze mlejna*? Jak se jmenovala dcera mlynáře?

Jmenuje se tak někdo z vás?

Jak se jmenoval mládenec, který se dívce líbil? A které pohádkové bytosti si chtěly vzít mlynářskou dcerku za ženu? *Princezna ze mlejna* je naše moc oblíbená pohádka. Která je ta vaše? Můžeme si zazpívat.

Vím jedno návrší,

zámek nádhernej.

Z nejhezčích pohádek ho znám.

Stavěnej z křišťálu

sahá k nebi pomálu,

povětrí přijde k duhu princeznám.

Kdybychom se vydali přesně na druhou stranu od mlýna, než nyní jdeme, došli bychom po několika minutách k rodnému domu spisovatele, jehož jméno i dílo jsou již takřka zapomenuty. Ovšem díky věhlasu hospody, která se v jeho stavení zabydlela, žil po dlouhý čas alespoň v paměti štamgastů. Což také není marné.

Dům zde stojí dodnes, ale na jídlo ani pivo už si tam nezajdete. Dnes je u něj autobusová zastávka a hospoda je naproti přes silnici. Nicméně právě tahle hospůdka byla nejspíš ta, ve které se odehrál příběh o Nebojsovi z Werichovy knihy *Fimfárum*. Znáte ji?

Vypráví o chlapci, který byl tak trochu zvláštní, protože se narodil bez schopnosti mít strach. Zatímco ostatní lidé se děsili tmy nebo strašidel, Nebojsa prostě nevěděl, co to leknutí je. A tak ho otec poslal do světa, aby se konečně naučil bát. Cesta ho zavedla až do Kamenného Přívozu, kde se rozhodl přenocovat v místní zakleté hospodě, o které se říkalo, že v ní

straší tak hrozně, že tam nikdo nepřežije do rána.

Jak to dopadlo? Přečtěte si v knížce!

My vám z ní vytáhneme jen pár vět.

Když mu v noci spadla z komína do polévky lidská hnáta, Nebojsa ji jen klidně vyndal, utřel a povídal, že by se s ní daly docela dobře hrát kuželky, kdyby k tomu byla ještě lebka.

Jan Werich měl tuhle oblast nesmírně rád a často sem jezdil. Navštěvovali ho zde i jeho celoživotní přítel a kolega Jiří Voskovec nebo spisovatel a novinář Ota Pavel, který s Werichem sdílel vášeň pro rybaření a řeku.

Poskakujeme po naučné stezce stejně jako proud Sázavy. Řeku máme po levé ruce. Napravo chatky a chatičky. Některé jsou novější, některé možná ještě pamatují tatíčka Masaryka.

Vidíte chatku se sluníčkem?

A co tu s nápísem ZDEŇEK? Děti, myslíte si, že je to takhle napsané správně? :)

Přicházíme k naučné tabuli *Vodní náhon*.

V dolní části jsou číslice s názvy míst. Najděte č. 8.

6. Jak se jmenuje důl?

Napravo nás doprovází vodní kanál. Byl vybudován v první polovině 19. století jako ambiciózní projekt, který měl pomoci vyřešit největší problém tehdejšího dolu zvaného Pepř. Bylo jím neustálé zaplavování spodních pater podzemní vodou. Majitelé dolu potřebovali získat obrovskou sílu k pohonu čerpadel, která by vodu z hlubin dolu odčerpávala pryč. Proto se rozhodli využít energii tekoucí řeky Sázavy.

Náhon je dlouhý přibližně čtrnáct set metrů a byl vybudován tak, aby přiváděl vodu z řeky k místu zvanému Žampach, kde bylo instalováno obrovské vodní kolo o průměru přes deset metrů. Mělo sloužit jako motor pump a dalších strojů v dole Pepř. Přestože se jednalo o mistrovské dílo tehdejšího inženýrství a koryto bylo částečně vytesáno přímo do skály, po dokončení se ukázalo, že síla vody není dostatečná, aby utáhla tak těžkou mechanizaci a vyčerpala vodu z hloubky několika stovek metrů. Inu, i mistr inženýr se přepočítá.

Jak se vám tady líbí? Krása, že?

Řeka Sázava je mezi českými toky naprostým klenotem a není náhodou, že si vysloužila přezdívku Zlatá řeka. Tohle jméno jí dali trampové už před více než sto lety, a to hned ze dvou důvodů. Prvním je její barva, protože řeka často protéká jílovitým podložím, které vodu barví do krásných zlatohnědých odstínů. Obzvláště, když se do hladiny opře slunce. Druhý důvod je historický, protože se v okolí Jílového a na dolním toku Sázavy v minulosti skutečně těžilo zlato. Dodnes můžete u břehů najít nadšence, kteří zkoušejí z nánosů písku vyrýžovat drobné zlatinky. Přítomnost vzácného kovu, který je stále dražší a dražší, dělá z řeky místo opředené legendami o bohatství a dobrodružství.

Sázava je se svou délkou 225 kilometrů jednou z našich nejvýznamnějších řek a úsek kolem Kamenného Přívozu a Žampachu je považován za jeden z nejkrásnějších v Česku. Koryto je tu plné obrovských balvanů, které sem před tisícovkami let naskládala příroda, a vytváří tak divoké peřeje, které prověří zručnost každého, kdo se na řeku vydá v kánoi. Kromě vodáků řeku milují i rybáři, protože v jejích proudech žije spousta druhů ryb. Od pstruhů v horních částech až po velké sumce v hlubokých tůních.

Vidíte chatku, která varuje před zombíky?

A kovaného ptáčka na plotě?

V těchto místech se dá sejít k řece a ošplouchnout se. Také je odsud vidět jedna z nejúžasnějších technických památek v Česku – **Žampašský viadukt**. Je to kamenný železniční most, který je skoro stejně vysoký jako Petřínská rozhledna v Praze a vypadá jako z filmů o Harrym Potterovi. Z obrovských žulových kvádrů ho postavili italsí dělníci a dodnes po něm jezdí vlaky, které vysoko nad vašimi hlavami vypadají jako hračky.

Přicházíme k přívozu a rozcestníku *Žampach*. Najděte na šípkách místo, které ve svém názvu ukrývá ovoce. Je odsud

vzdáleno 17 km.

7. Napište název místa.

Zelená značka nás stáčí doprava, takže se s řekou musíme rozloučit. Zamávejte jí a zavolejte: „Hezky si, Sázavo, teč! A pozdravuj Vltavu... A také vodníky!“

Ano, i ti tady žili (a pravděpodobně stále žijí). Ten nejpůvodnější byl známý jako pěkný vejlupek!

Netopil tolik jako vodníci v jiných řekách, ale o to více si liboval ve šprýmech. Říkalo se, že vorařům, kteří se zastavili v místní hospodě, aby si odfrkli, občas v noci odvázal vory. Nebo jim do nich zapletl rákosí. Proto mu pro jistotu nechávali na břehu kousek jídla nebo drobné dárky, aby jim dal pokoj a na nebezpečných peřejích pod Kamenným Přívozem se jim na vorech nesnažil podrazit nohy.

My pro hastrmánky nic nemáme. Ani chleba, ani hrníčky, do kterých by si mohli schovávat dušičky. Sami bychom potřebovali posilnit nějakou tou houskou a hrníčkem kakaa, protože nás čeká jediný výživný kopeček na trase. Pozor, ať ho nepřejdete. Čeká na vás asi kilometr od vody a vytáhne si vás lesní strání po zelené značce doleva.

Než k vršíčku dojdeme, řekneme si něco o místech, kterými procházíte. Pak už budete jen funět a nikomu se nebude chtít ani poslouchat, natož číst. :)

Šlapeme stejnými místy, kterými před stovkami let vedla důležitá obchodní cesta.

Linecká stezka, které se někdy říkalo také Budějovická nebo Zemská cesta, byla ve středověku jednou z nejdůležitějších „dálnic“ v celém českém království. Představte si ji jako hlavní tepnu, po které proudilo zboží mezi Prahou a rakouským Lincem. Také peníze i zprávy. Právě proto, že cesta musela překonat divokou Sázavu, se stal Kamenný Přívoz tak významným místem. Stezka nebyla vyasfaltovaná jako dnešní silnice, byla jen poměrně široká a uježděná, protože po ní dnem i nocí drkotaly těžké dřevěné vozy tažené koňmi nebo voly. Nejdůležitějším zbožím, které se po ní vozilo do Prahy, byla sůl. V té době byla nesmírně vzácná a drahá. Říkalo se jí dokonce bílé zlato, protože bez ní nešlo uchovávat maso a další potraviny přes zimu. Sůl se těžila v rakouských Alpách, lodě ji dovezly do Lince a odtud putovala na stovkách vozů přes Šumavu a České Budějovice až k nám do Posázaví. Opačným směrem (tedy z Čech do Rakouska) se po této cestě vyváželo hlavně obilí. Ale také chmel k výrobě piva, kůže nebo řemeslné výrobky pražských mistrů.

Vyškrábeme se do kopce. Stále se držíme zelené nebo žluté turistické značky. Přivede nás až na nádraží.

Jdeme směrem k městu Jílové u Prahy. Vstoupíme tak na chvíli do světa horníků. Jílové bylo totiž kdysi královským zlatohorním městem a celá tahle cesta vede přes místa, kde se pod zemí skrývají kilometry starých chodeb. Kolem Jílového vedou hned dva naše výlety s tajenkou, takže pokud se chcete dozvědět o zlatě nebo třeba alchymistech něco víc, vydejte se po jednom z nich třeba příští víkend. :)

Kvačíme kolem nádražní budovy tak, že ji máme po pravé ruce. Hledáme na omítce výškovou značku státní nivelace. Máte? Vy jste tak strašně šikovní! Za odměnu si vyzvedněte další písmenko do tajenky. Najdete ho na rozcestníku za nádražím.

Tentokrát budeme na šipkách hledat hmyz.

8. Doplňte lokaci: hrádek.

Za nádražím to zakroučíme doleva, držíme se zelené značky. Chvilku šupajdíme po hlavní, přejdeme ji a za večerkou odbočíme doprava. Zelenou turistickou značku tak opouštíme. Zamávejte jí a zavolejte: „Měj se hezky, zelená!“

Jézuskote, teď nás napadá, že zelená se říká prapodivnému alkoholickému nápoji mentolové chuti. Podle jeho barvy i efektu na pijáky. Také po něm občas zezelenají, jak je jim špatně... Vám by po něm nebylo hezky zcela určitě. Zelené stezce snad hezky bude. Je totiž zjevně abstinentka.

Kolem věžičky, ve které je elektrická rozvodna (asi), vystoupáme do ulice Ke Statku a řapeme až ke křížku. Je na něm Ježíš a také nápis.

9. Doplňte: Bůh nám

Jakmile o pár metrů později narazíme na pěšinku mezi domy napravo, vydáme se po ní. Zkratkou nás odvede do stejnojmenné ulice, kterou ale vzápětí opustíme a následujeme pěšinu doleva. Jukněte na naši mapu, snad vám to objasní. Pocitově se už obloukem stáčíme ke startu našeho výletu.

Vynecháme ale stezku, která vede tunelem z křovin. Tou ne – odbočíme více doleva.

Pěšina mezi lukami nás odvede na cyklostezku, která nás pravotočivě bezpečně doprovodí až k rybníku *Na Losích*.

Kolem řeky vyrostly před 100 roky trampské osady i osamělé dřevěné chatky. Vypadají jako zavěšené na skalách kaňonu řeky. Některé z nich jste dnes už viděli.

Další chatařská vlna přišla v 60. letech. Nejen kolem řeky, ale především kolem kolejí, v lesích, potoka a rybníka Na Losích vyrostla celá chatová osada. Podnikové chatky i ty soukromé. Tudy právě procházíme. Uvidíte zde krásně udržované zahrádky i keramické trpaslíky, vkusné domky i trošku divoké chatičky. Držte se cyklostezky a dojdete až rybníku.

Rybníček Na Losích je mokrá oázka, která slouží jako domov žab, užovek a různých druhů vodního hmyzu. Je to skvělé místo ke krátkému pozorování přírody. Také se zde často pořádají rybářské závody. A jak vidíte na tabuli, místní ryby jsou opravdoví obřící.

10. Jak se jmenuje ryba, kterou vidíte na obrázcích a fotkách na dřevěné tabuli?

Stále se držíme cyklostezky č. 19. Za 15 minut nás bezpečně dovede až do cíle výletu.

Půjdeme kolem žlutého domečku, který vypadá jako sluníčko a na schodech má krásnou dlažbu.

Napravo na vás zablikají hnědá vrata.

Také můžete zkusit najít modrý hydrant... A pak už jste opravdu na nádraží.

Hurá! Máme vyluštěno!

Copak to na nás z tajenky kouká za jméno?

Tento český spisovatel se narodil 25. března 1888 v Kamenném Přívozu. Celé dětství tedy strávil v blízkosti řeky Sázavy a místních žulových lomů, což zásadně ovlivnilo jeho budoucí tvorbu. Zemřel 12. června 1958 v Praze, kde je také pochován.

Ve svém díle se stal nejslavnějším kronikářem dolního Posázaví. Proslavil se zejména psaním románů o lidech, kteří v tomto kraji tvrdě pracovali. Mezi jeho nejznámější knihy patří *Plavci na Sázavě*, kde popisuje nebezpečnou práci vorařů, a dále romány jako *Skalní plemeno* nebo *Byl na Sázavě přívoz*. Podle jeho textu vznikl i film, po kterém dodnes zůstal obří nápis v lomu u Prosečnice (píšeme o něm v dalším výletě s tajenkou). Kromě psaní knih byl velmi úspěšným šéfredaktorem *Pražského ilustrovaného zpravodaje*, ale i když žil a pracoval v Praze, srdcem stále zůstal u sázavských peřejí a tamních kameníků.

Jsme v cíli výletu. Doufáme, že se líbil, a děkujeme, že jste si s námi zahráli. Také děkujeme obci Kamenný Přívoz, že nám výlet pomohla vymyslet a nabídla ho všem výletníkům ke stažení zdarma. Především za cenné rady panu Jiřímu Paterovi.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

V textu byly použity mj. texty z webu: <http://www.muzeumjilove.cz>, www.kudyznudy.cz, <https://kamennyprivoz.cz>, Jan Morávek – U nás na Sázavě, Jan Werich – Fimfárum.

